

Posamezna števil. „Dneva“ stane 6 vin.; ravno toliko posamezna številka „Bodeče Neže“.

„DAN“ izhaja vsaki dan zjutraj; tudi ob nedeljah in praznikih. Vsako nedeljo ima humoristično prilogo „BODEČA NEŽA“. Za ljubljanske naročnike stane „Dan“ s prilogo dostavljan na dom celoletno 20 K, mesečno 1.70 K; brez priloge celoletno 18 K, mesečno 1.50 K. Za zunanje naročnike stane „Dan“ s prilogo celoletno 22 K, četrtletno 5.50 K, mesečno 1.90 K. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

Neodvisen političen dnevnik s tedensko humoristično prilogo „Bodeča Neža“.

Posamezna števil. „Dneva“ stane 6 vin.; ravno toliko posamezna številka „Bodeče Neže“.

Uredništvo in upravništvo:
Učiteljska Tiskarna, Franciškovska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk „Učiteljske Tiskarne“.

O germanizaciji na Kranjskem.

Germanizacija justice.

Prav v zadnjih časih postaja zlasti justica tisto torišče, kjer uganja nemška birokracija, oziroma nemški nacionalci svoje orgije. V okrožju ljubljanskega deželnega sodišča biva 326.841 Slovencev in le 8885 Nemcev, torej komaj dva odstotka, in če pogledamo uradništvo c. kr. deželne sodnije v Ljubljani, vidimo žalostno dejstvo, da tudi tukaj zavzemajo vsa važnejša mesta Nemci.

Na mesto slovenskega deželno-sodnega predsednika je bil šele pred kratkim imenovan za predsednika Nemec, o katerem vemo, da ni samo Nemec, ampak tudi kazinot.

Podpredsednik ljubljanskega deželnega sodišča je tudi Nemec, sploh imamo pri deželnem sodišču 7 nemških in 6 slovenskih svetnikov.

Poglejmo državno pravdnštvo. To se je izpremenilo v popolno nemško posest in služba državnega pravdnika se je oddala menda brez vsakega razpisa Nemcu. Pri okrožnem sodišču v Novem mestu je bil preje za predsednika Slovec, sedaj je pa prišel Nemec s Stajerskega, ki je bil imenovan kljub temu, da ni bil v terni.

Vprašam, kaj je storila čestita večina visokega deželnega zbora proti takim krivicam in proti taki germanizaciji naših sodišč? Jaz mislim, da prav nič. (Klerikalci molče, ker vedo, da so se vsa ta imenovanja izvršila sporazumno z njimi.)

Hochenburgerjev sistem.

To je sploh sistem, visoka zbornica, sistem, kako se pri nas germanizira. S Koroškega in Stajerskega se importira na Kranjsko sodnika. S tem se hoče doseči dvoje. Predvsem važno je za c. kr. oblast, da se na Koroškem in Stajerskem iznebi slovenskih sodnikov. — Na Stajerskem kjer prebiva pol milijona Slovencev, imamo le štiri sodišča, kjer službuje minimalno število slovenskih sodnikov. Drugod pa delijo pravico germani in ne c. kr. uradniki. — Drugič se jim gre za to, da zasedejo na Kranjskem sodniki s Stajerskega in Koroškega naša mesta in da se s tem onemogoči, da bi Slovenci prišli na sodnijska mesta. Našem naraščajo je s tem naravnost zaprta pot v sodno službo. V zadnjih letih so se pripetili slučaj, da se je več prosilcem zavrnilo prošnje za vstop v sodno službo, v istem času so pa v Mariboru, Ljubnem, Gradcu in drugod sprejemali nemške praktikante, da bi jih počasi pritegnili proti Jugoslovanom in da bi s tem domači živeli izpodrinili.

Nemške zahteve na Češkem in pri nas.

Nemci zahtevajo na Češkem nacionalne sodnike, in justični minister je to zahtevo priznal kot pravično. Pri nas je to tudi priznal, ampak ti narodni sodniki morajo pač biti nemški nacionalci, slovenski sodni uradniki pa se že skoraj več ne upa priznati za Slovence.

Nemci na Češkem so postavili načelo, da naj se v tistih krajih, kjer živi več kot 20 odstotkov prebivalstva ene narodnosti, nastavi sodnike te narodnosti. Pri nas pa v kočevskem sodnem okraju prebiva 26 odst. Slovencev vsega prebivalstva, in tam nimamo niti enega slovenskega sodnika.

Umevno je, da vsled tega nastajajo nepreračunljive posledice in da je škoda, ki jo imamo do germanizacije naših sodišč in naših uradov sploh, neprecenljiva.

Personalni referenti pri sodišču so Nemci, kvalifikacija se izvršuje tako, kakor je Nemcem všeč in kakor jo želi nemški »Volksrat«. Raditega je umevno, da se gode Slovincem največje krivice. Neodvisnost sodnikov postaja pri nas samo fraza. Državni pravdnik vihti bič nad sodniki, ker sicer dobi pritisk od Pittreicha in Hochenburgerja. In tako gre stvar vedno bolj navzdol na škodo pravice, osebno pa na škodo narodnosti Slovencev.

Če je ekselencija Pittreich izustil tiste besede, ki sem jih uvodoma citiral, je to posledica teh nezdravih razmer, ker nastavljajo povsod za personalnega referenta Nemca in ker se pri nas dosledno germanizira justica.

Predrznost nemških sodnikov.

V dokaz, kako so ti nemški sodniki predrzni, naj navedem en slučaj, ki se je pripetil v Celju in ki označuje mišljenje in pa značaj teh nemških nacionalnih uradnikov.

V javni razpravi v Celju je izjavil sodnik nasproti zastopniku stranke: »Ich bin ein deutscher Richter, bei mir wird deutsch ausgefragt«, dasi so bile stranke popolnoma slovenske. (Klici: Kdo je bil to?) To je bil dr. Watzulick. (Poslanec dr. Pegan: »Ga bo treba za ušesa prijeti!«)

Elsnerjev ferman.

Kaj je storil Elsner, ko je zasedel predsedniško mesto ljubljanskega deželnega sodišča? Takoj je smatral za potrebno, da je izdal na uradnike ferman, s katerim je izpodrinil pri sodišču slovensčino in vtilotapil nemščino.

Jaz stojim na drugem stališču kakor gospod tovariš dr. Pegan, ki je včeraj dejal, da ga nič ne briga notranji uradni jezik pri policiji. Jaz mislim, da je notranji uradni jezik

velikanskega pomena in da je ta točka, pri kateri lahko vidimo, ali se nam izkazuje po državnem osnovnem zakonu zajemana pravica, ali pa če se nam dela krivica.

Po določbi člena XIX. državnega osnovnega zakona je zajemana, seveda samo na papirju, popolna ravnopravnost vseh jezikov, ki so v deželi v navadi, v šoli, v uradu in v javnem življenju. In sedaj pod Hochenburgerjem je prišel predsednik Elsner, ki pravi, da to velja le za zunanje poslovanje, ne pa tudi za notranji uradni jezik.

Proti taki interpretaciji državnega osnovnega zakona moramo z vso ogorčenostjo protestirati, ker se nas hoče s tem narediti za državljane druge vrste in ker hočejo tukaj uveljaviti za Nemce drugo postavbo in za Slovence pa zopet druge. (Pri- trjevanje)

Nemški protokoli za Slovence.

Državno sodišče je že s številnimi razsodbami priznalo, da je vsak avstrijski državljan opravičen zahtevati svoje pravice v onem jeziku, ki je v deželi v navadi in da se mu morajo tudi v tistem jeziku izdajati odločbe. Sedaj smo pa prišli tako daleč, da so se pri nas začeli pisati pri slovenskih kazenskih razpravah nemški protokoli, tako da stranke in priče ne vedo, kaj se je zapisalo.

Včeraj se je tukaj pojasnilo, da je pri nas začela to c. kr. policija v Ljubljani, sodnija je pa začela s to prakso v Mariboru. Če bo to šlo tako naprej, bodo nastale pri nas res turške razmere — četudi gospodu deželnemu glavarju ni to všeč — kajti če Slovenec ne zna nemški, ne more pogledati nobenega nemškega protokola, se torej ne more zagovarjati. Naš človek je primoran iskati advokata, proti kateremu ste ravno v prejšnjih

sejah s tako vehemenco nastopili, ter si s tem provzročali samo stroške. S tako nečuvno prakso se nam dela velikanska krivica.

Za kulisami sodišč.

Pa tudi za kulisami deželnih sodišč, v zapornih prostorih vlada nemščina kot edino zveljavni jezik. Tam namreč mora tisti, k je tako nesrečen, da se mora zgledati na tisti porti, podpisati nemški protokol, ne da bi vedel, kaj je podpisal, tam se razgovarja s slovenskimi kaznjenci nemški, se jih sili, da na nemške nagovore odgovarjajo nemški, in če kdo kaznjencev nemški ne zna, se pa najraje tako naredi, da se z njimi razgovarja potom tolmača.

Nemščina tudi za slugo.

Drzovitost nemških sodnikov in sodnih predsednikov pa gre še tako daleč, da zahtevajo od sodnih uradnikov, da se med seboj razgovarjajo nemški in da tudi z nižjimi uslužbenci, ki komaj za silo tolčejo nemščino, govorijo nemški. Od predsednika deželnega sodišča Elsnerja je prišel ukaz, da morajo tudi slugo z uradniki govoriti nemški.

Kruto preziranje naših pravic.

Cez 40 let je bilo v navadi, da so se uradniki posluževali pri uradovanju slovensčine, celo Nemci so delali slovenske referate in le pri posvetovanju je bila nemščina običajna. — Kaj se pa dogaja sedaj?

Pri ljubljanskem sodišču so se dr. Ravnik, dr. Lotrič, dr. Brunčko in dr. Fetič drznili na sodišče vložiti v slovenskem jeziku sestavljeno prošnjo za izpust iz prakse. In kaj se je pripetilo? Nadsodišče je vse te gosposde discipliniralo in jih izključilo od prakse v okrožju graškega nadsodišča.

Narodne pravice.

Kaj doni v deželi celi?
Novo pesem bomo peli?
Vseposvoda se sliši klice:
kje so narodne pravice?

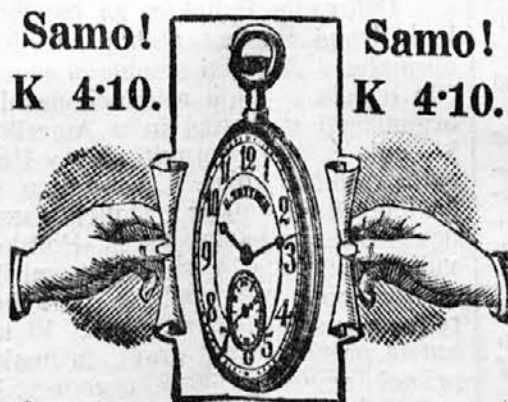
Ti Koroška starodavna,
naša domovina slavna,
zjasni svoje tužno lice!
spet nazaj dobiš pravice.

Lepa Stajerska zelena,
upaj — nisi še zgubljena,
Ptuj, Pohorje, Ilj, Gorice:
vrnejo se vam pravice.

Kras, Goriško in Primorje,
kjer se naša zemlja orje.
čujte radostne novice:
v boj za narodne pravice!

H. Suttner, Ljubljana, Mestni trg 25.

Samo!
K 4.10.

Samo!
K 4.10.

Št. 410 Nikel ank. rem. Rosk.
jako dobro idoča samo K 4.10.

Najbogatejša zaloga vseh vrst ur kakor tudi največja izbira zlatnine in srebrnine po jako nizkih cenah.

Zahtevajte cenik, kateri se razpošilja zastonj in poštine prosto.

Lastna prot. tovarna ur v Švici.

:: Tovaršiška znamka „IKO“. ::

Zastopstvo tovarne ur „ZENITH“.

LISTEK.

M. ZEVAKO:

Srce in meč.

Roman iz francoske zgodovine.
(Dolge.)

Toda nikari misliti, da hočem v svojih dolžnostih do kraljice pozabiti svojo ljubezen. Dva angelja sta se sklonila k meni. Ivana d'Albret je bila prvi — drugi si ti. Alisa, ker je kraljica navarska odpotovala in ne more rešiti misli na to, da bi jo zdaj dohitela, pojdeš z mano v Pariz. Tam vem za hišico, kjer te sprejmejo kakor ljubljeno hčer, ker spremljaš mene kakor sina... Tam počakaš, vama pred vsako sumnjo in pred slehernim nesrečo, dokler se ne združiva za zmerom.

»Katera hiša je to?« je vprašala ona.

»Hiša našega preslavnega poveljnika, admirala de Kolinj.«

Izpreletel jo je enak globok drhtljaj, kakor je stresel vohunko večkrat v teku tega opasnega razgovora, in mrtvaška blede jo je obliha obraz.

Zdaj je odkimala ona.

»Torej se nočeš zateči k admiralu?« je vprašal grof.

Zaprta je oči v silni potrtosti. Imela je le eno željo: biti sama, zapreti se vase, premišljevali, izmeriti svojo srečo in iznati novo laž...

»Upehana sem,« je zamrmrala, »tako trudna, da ne vem več za svojo lastno glavo...«

»To razburjenje ti škodi preveč. Oh, Alisa, ubogi angel moj, koliko sreče ti bom moral vrniti za to trpljenje.«

»Saj ni nič... samo če bi mogla spati... tam, poleg ognja... pod tvojim pogledom... potem, se mi zdi, bi me minila trudnost...«

Olava ji je omahnila nazaj, kakor da jo v resnici premaguje zaspalec.

Grof de Marljak je odšel po prstih h krčmarju po odejo in par blazin.

Podložil je blazini ljubljeno pod glavo, vrgel ji odejo na kolena, in so-deč po enakomernosti njenega dihanja, da spi mirno, je sedel tudi on in naslonil komolce na mizo, čakaje, kdaj se prebudi.

Krčmar je poprašal, ali gospod plemič še potrebuje kaj; nato je zaprl vrata svoje bajte in odšel spat.

Zunaj in znotraj je vladalo globoko molčanje.

Samo sičanje vej, ki so se zvijale in penile v ognju, je dajalo nekoliko življenja temu grobnemu molčanju.

Ganjen do dna srca, je čul Deodat pri svoji zaročenki.

Alisa de Luks pa je premišljevala.

Potrebno je, da podamo tukaj vsebino njenega premišljevanja:

drugače bi čitatelj težko razumel nekatere dogodke v naši povesti.

Položaj te ženske je bil v resnici tragičen. Vohunka je oboževala grofa de Marijaka. Rajša bi bila umrla tisočerne smrti, kakor da bi jo on zagledal v njeni pravi luči. Deodat, sin Katarine, je bil vdan Ivani d'Albret z dušo in telesom. Alisa de Luks je vohunka za Katarino de Medičis, da pogubi Ivano d'Albret. Neizprosnih zaključek iz teh dveh strašnih predpostavk je bil, da sta Alisa in Deodat sovražnika, in to takšna, kakršni so bili tiste čase, to je, da je bila dolžnost slehernega izmed njiju, ubiti drugega. Če pa Deodat ni vedel ničesar o Alisi — zato je vedela vohunka o poverjeniku Ivane d'Albret vse do pčice.

Ta strašna dejstva so tvorila podlago Alisi premišljevanj.

S te podlage se je ozrla na dvoje možnosti.

»Prva: ona se ubije.

Druga: on a ostane živa.

Vzemimo, da se ubije. Težko ne bi bilo. Vedno je nosila pri sebi za vse slučaje strup, ki je učinkoval trenotno. Nobena pot ni bila torej lažja od smrti. Z njo bi ubežala strašni sramoti. Da, Odrakla pa bi te tudi svoji ljubezni, odrekla se življenju, ki ga je hotela posvetiti njej. Ljubila je. Res, po svoje. Ljubila je nemara ljubezen še bolj, nego je ljubila Deodata. Umreti je bilo toliko, kakor odtrgati oči od prizora, ki ga je motrila željno; toliko, kakor odreči se bla-

ženstvu, ki ga je bila naslikala njena vzhidena domišljija v najomamnejših barvah. Mlada, lepa, čila, čudovito bitje — ona ni mogla umreti. Sama misel, da bi mogla odločiti za to rešitev, jo je zalila groza. In to ni bilo niti strahopetnost, niti bojazen pred smrtjo — le ljubezen je bila silnejša od vsega ostalega.

Zavrnila je to pomoč.

Druga možnost: ona ostane živa. Poizkusila bi odvesti Deodata daleč od Pariza. Da, to se utegne posrečiti. Bistveno je, da on ne izve ničesar. Ona se poizkusi iztrgati oblasti kraljice Katarine. Ootovo je slutila že zdaj nepremagljive težkoče — kakšne, to izvedemo kmalu. Kajti Deodat je opazil tisti hip tako strašen drhtljaj, da je potegnil odejo visje na njene prsi in jo prijel v silnem vzemirjenju za roko. Njena roka je bila kakor led. Izmaknila mu je rahlo, kakor stori človek v snu.

Zaključek je bil ta:

Ločiti se od Deodata za čas, ki ga zdaj še ni mogoče določiti. Najti pretvezo za ločitev. Vrniti se h Katarini in čakati. Kakor hitro se reši Katarine, se vrne k grofu in ga pregovori, da odide skupaj drugam.

»Da,« je vzkliknila v svojem srcu. »Toda kaj, če sreča on med tem kraljico navarsko!...«

Če mu ona pove!

Toda zakaj bi govorila Ivano d'Albret, ako bo on molčal?...

Trebalo je torej iztuhitati, da je

Deodat nikoli ne omeni vprico kraljice navarske.

Ko je sprejela te tri točke, je trebalo najti samo še vzrok za ločitev.

Toda — mari je bilo treba, da bodi ločitev popolna? Ne, tega ni bilo treba. Bilo je celo opasno.

Morala si je ohraniti priliko, da govori z njim od časa do časa.

In če ji poreče mahoma nekega dne: Izvedel sem vse... zdaj poznam vašo podlost! — no, potem je še vedno čas, niti sramoti, nesreči, zaničevanju, sovraštvu njegovemu in vsemu zlu... skozi vrata smrti!

Takšno je bilo premišljevanje te resnično pogumne ženske v oni grozni noči.

Zarja je že bledela skozi debela stekla gostilniške sobe, ko je vohunka storila, kakor da se budi. Nasmehnila se je grofu de Marijaku. In v tem nasmehu je sijala toli globoka in odkritosrčna ljubezen, da je vzdrltel mladi mož od nog do glave.

»To je bila noč,« je dejal, »ki jo bom pomnil svoje žive dni.«

»Tudi jaz,« je rekla ona resnobo-

no.

»Čas je, da se odločiva. Ljubljena draga, predlagal sem vam, da sprejmete pribežišče v dvorcu admiralovem!«

»Res?« je menila ona prav nedolžno. »Predlagali ste mi to?«

Hkrati pa je pomislila:

(Dolge.)

Istra, zemlja skalovita,
z morjem krog in krog oblita,
naša si do polovice:
ti dobila boš pravice!

Trst in Morje Adrijsko,
zopet naše boš, slovansko,
čuj veselo govorice:
izbojujmo si pravice!

Ti uboga zemlja kranjska,
izmed vseh najbolj krščanska,
ne čutiš le — krivice?
Tebi treba ni pravice!

Glej Ljubljana je izdana,
čas slovenske poteptana,
kje so tvoje izdajice?
Kje so narodne pravice?

Čuj kimavci zdaj kričijo,
narod reševati hitijo,
ker bojijo se resnice:
kje so narodne pravice?

Ali ni to zapostavljanje in kruto preziranje naših narodnih pravic? In kaj je storila vladajoča stranka v obrambo naših pravic? (Poslanec dr. Pegan: »Saj niso k nam po pomoč prišli!«) Kršitvi držav. osnovnih zakonov nekateri vaši gospodje ne ugovarjajo, drugi pa k temu molče, in jaz pravim: »Qui tacet consentire videtur.«

Kaj bo z našim dijaštvom?

To sistematično germaniziranje in preziranje naših narodnih pravic pa lahko postane usodopolno za naš dijaški naraščal, in jaz mislim, da je tudi v vaših vrstah veliko nezadovoljnosti proti temu sistemu. Če bo šlo to tako naprej, potem si bo slovenski dijak čisto zastoj ubijal glavo, čisto zastoj stradal po vseščilskih mestih, kajti ko bo prišel domov, ne bo dobil kruha in službe v domačem mestu, ampak ga bodo poslali v Bosno in Hercegovino, pri nas pa uvedli tučce.

Naša prva zahteva.

Pa tudi s stališča zdrave justice se moramo odločno protiviti Hochenburgerjevemu sistemu. Koliko Nemcev sodi že sedaj Slovence, dasi so kudičevae slovensčine popolnoma nezmožni ali jo pa tako lomijo, da niti obtožnice dobro ne razumejo. Nemški sodnik, ki ima že itak neko antipatijo do slovensčine, ker mu razpravljanje obtežuje, bi, če bi tudi hotel biti objektivni, ne mogel soditi pravično, se vršče razprave z delom in vsled hitro se vršče razprave ne more dobiti natančne slike o dejanskem stanju. Le tisti sodnik, ki gleda v dušo ljudstva in ki ljudstvo temeljito pozna, more pravično soditi. Prva zahteva, katero morajo stavljati državljani na sodišče, je ta, da nas tisti sodnik, ki odločuje o naši usodi, tudi dejansko razume. S tisto pravico, kakor Nemci na Češkem, moremo zahtevati tudi mi, da se nam da sodnike naše narodnosti.

»Fantje skupaj.«

Razvidno je torej, da tukaj ne gre za kakšne strankarske interese, ampak edino za interese ljudstva in za narodne interese. Če pustimo, da bo germanizacija tako naprej rasla, bodo pri nas nastale ravno tako žalostne razmere, kakor so danes na Koroskem. Vi, častita večina, nosite vso odgovornost za to, če bodo naši znanolci izdali po žalostnem zgledu brošuro »Aus dem Villajet Krain«. Torej, fantje, skupaj v boj za narodne pravice! (Poslanec dr. Zajec: »Dobro!«)

Stajersko.

K aferi Wastian. Da z afero Wastian ni tako, kot se delajo Nemci v javnosti, je znano. Vse skupaj ni prav nič pomagalo. Le eno je danes še možno: da se za Wastianom zgrne mesto zidovja sodnih ulic, ono živčno bolnih. Oboje, eno in drugo, je konec človeškega življenja, ki je bilo — namenjeno solncu. Stvar se je pričela tako-le: poslanec Wastian je bil stalni odjemalec knjigarne »Leuschner & Lubensky«. Hodil je tje že leta. Ko je prišel lani o neki priliki zopet tje, je zahteval kup knjig na izbero, kar se je tudi storilo. Istočasno je prišel v knjigarno neki profesor s »Hčerjo«, tudi si ogledal par knjig Wastian je nekaj časa brskal, nato pa se — poslovil na kratko. Ves začuden je vprašal profesor, ki Wastianu ni poznal, knjigotrdca, ki gospoda, ki je ravnokar odšel, pozna. Reklo se mu je, da in imenovalo posl. Wastian. Ves začuden je vprašal profesor, če knjigotrdca ni opazil, da si je Wastian — prisvojil na skrivno več knjig? Ker sta tako profesor kot njegova hčerka izjavila, da lahko pod prisego potrdita tatvino, so hitro pregledali knjige — in dognali, da jih v istini par manjka. Vrednostna vsota sicer ni ravno prav velika in knjigarna je napela vse sile, da stvar ne pride v javnost ter skušala pripraviti Wastianu do tega, da plača ali pa vrne knjige. Wastian se je branil in konstantno tajil. Konečno se je

knjigarna obrnila do Wastianovega pravnega zastopnika, a bila tu, kot smo že omenili, osočno zavržena, na kar je knjigarna uvedla proti Wastianu sodno zasledovanje. — Čudno je, da prihajajo sedaj razni ljudje, ki trde, da je bil Wastian tudi — umoboln. Vedo celo povedati, da je bil že nekoč pred leti — na živčni kliniki. Nemogoče pa ni, vendar zdi se nam, da je to vse skupaj jalov izgovor, ki naj sedaj vso zadevo v javnosti oblaži, kar pa je seveda popolnoma izključeno.

Maribor. (Slovensko gledališče.)

Dne 1. svečana se je zgodilo na našem odru gotovo nekaj prav zanimivega: doživeli smo premiero Vinke Vošnjakovskega »Freda«. Drama, oz. dramatska slika, je nam gotovo nekaj prav izrednega, zlasti, ker do danes še nismo vajeni v naših dramatskih delih milice, kot je oni »Freda«. Igralo se je prav dobro in dovedlo stvar do zaželenega uspeha. Režijo je vodil g. režiser Molek, ki je nastopil v vlogi starega grofa Andrea. Ostal je svojih vlogi zvest do konca. Glavni uspeh večera je slonel na »Fredu«, g. Majerja, ki je z docela pravilnim in globokim umevanjem znal dati vlogi to, kar vsebuje. Tudi gospiče Vučnikove »Alilca« je bila dobro pogodena in žela lep uspeh. G. Dobravca, »Kanta«, bi si želeli še nekoliko izrazitejšega. Tudi njegova maska je imela nekaj kontrastov: siva brada in lasje, a obličje nekam rožasto-rumenkasto voščeno. »Mina« je deklamirala. — »V medenih tednih«, burka, je ena onih oderskih potvork brez vsebine, ki pa dobro igrane, dajo še dokaj komičnih prizorov, a so brez vsacega konca. Najbolja, da prav dobra je bila gospiče Radoliceve »Silva«. Brez nje bi bila ona burka za nič. »Arnold« je bil prav lepo — površno naštudiran, kljub temu, da je bil režiser... »Sitar«, g. Jurovič, se je potrudil igrati. Nehvaležna stvar v drugih kot njegovih rokah, bi bila sploh nemožna. »Tuja dama« je bila dobra; tudi iz »hišne« se bo še dalo kaj napraviti. »Franc« je rojen »natakar« ali pa lakaj, samo manj bi naj deklamiral. Orkester je bil prav dober.

Maribor. (O »kulturnem« nivoju naše nemčurske »Intelligence«.) Parkrat smo že imeli priliko, omeniti stvari, recimo: anekdote, ki so se dograle v naši nemčurski, takozvani »fini« družbi, ki pa vsled svojevarnostnega smrada ne najdejo para menda niti v moralnem močvirju in blatu Pariza. Naša pomorska mesta so napram uravnostnim škandalom v Mariboru — naravnost pribežališču čednosti. Pred komaj tednom dni, je v noči pridrvela v neko zakonito mariborsko kavarno drhal prijahni gospodov nemške družbe, ter privlekla seboj par »dame«, pravijo, da od zhora mestnega gledališča. Spravili so se v »separe« in polivali s šampanjem, da je bilo jo. Pijani kot svinje so se na to vrgli ti nemški vitezi na eno svojih dam, jo trdo zgrabili in postavili na glavo ter delali svoje kulturne šale, ala Nena - Sahib... S težko mujo se jim je druga spremeljalka iztrgala in pobegnila. — Vprašamo tem potom našo slavno policijo, če ji je ta nočni škandal znan in, ali namerava storiti svojo prokleto dolžnost, pozvedeti za ime na onih nemških gospodov in stvar javiti na pristojnih mestih??

Svetinje pri Ormožu. Fajmošter Bratušek ne verjame Kristusovim besedam, ki pravijo, da se Petrova skala ne bo porušila. Z grozo in strahom je opazil, da je se ravno na svetinjskem koncu začela krhati. Nič ni pomagalo, da je prokel na dno pekla vse, ki imajo ušesa, da slišijo, oči, da vidijo, možgane, da mislijo, zanam je nedeljo za nedeljo razbijal po prižnici s tako sveto jezo, da so morali farani vsak teden popravilo plačevati, brez uspeha preklečal po cele noči pred talismanom, v kojem hrani kapljico, ki jo je ujel, ko je še čez dva dni zdrknula iz napolnežnega glave, po nekem prelivanju. Vse zastoj, ljudje so slišali, videli in mislili, ler par devic, godnih za muzej, je poleg lune začelo solnce trkati. Kaj storiti, kako zažikati Petrovo skalco? Oh, zahvalen bodi Bog, ki si poslal sv. duha z gorečo laherno. Ravno o polnoči je posvetil v sobo in gospoda razsvetlil. Na vse zgodaj je moral mežnar bežati z Ormožke v Ormož. Tisti čas pa se je zgodilo, da so zadnjega januarja 1914 mogočno zvonili. In prikazali so se trije možje v belih, reči se mora v črnih oblačilih, trije mojstri, da zakrpačo petrovo skalco. Nekateri imenujejo proklinjanje, razbijanje, inkvizicijske grožnje, vsled preobilo zaužitja vina misijon. Pa srečno, se še prihodnjič kaj pomenimo. Severin.

Dnevni pregled.

Na razne pritožbe naših cenjenih naročnikov, da ne dobivajo redno lista, odgovarjamo, da ni temu vzrok v tiskarni, ampak na pošti. V tem

oziru vladajo pri nas grozne razmere in vse pritožbe nič ne pomagajo. Prosimo vse naročnike, da nam naznajo, če ne prejmo lista, ker se bomo pritožili.

Zakaj so Srbi zmagali? Pogosto se je že povdarjalo, kako upliva narodna zavest v vojni na vojake. Velika narodna ideja je bila ona zvezda vodnica, ki je vodila srbske in bolgarske čete od zmage do zmage. O narodni zavesti srbske armade daje sarajevski »Narod« sledeče zanimive podatke. L. 1907. se srbsko vojno ministrstvo hotelo poskusiti, koliko vedo priprosti srbski vojaki o stari srbski domovini. Zato je ukazalo, da naj se vzame sto vojakov (ne da bi se izbiralo) in naj se jim predloži sledeča vprašanja: kaj veš: o kraljeviču Marku, o Milošu Obiliču, o carju Lazarju, o Dušanu Silnem, o Kosovem Polju, o Karadžorževiću, o knezu Milošu, ali žive Srbi izven Srbije. Na ta vprašanja so vojaki odgovorili sledeče: 100% (torej vsi) so vedeli, da je bil kraljevič Marko srbski kralj, da je vladal na Prilepu in da so se ga Turki silno bali. 100% (torej vsi) so vedeli, da je Miloš Obilič umoril sultana Murata I. 1389. 100% (torej vsi) so vedeli, da je šel car Lazar I. 1389. na Kosovo in da je tam padel s svojimi junaki. 80% (torej 80 od 100) so vedeli, da je bil Dušan Silni srbski car, ki je združil pod seboj srbske pokrajine in umrl leta 1355. 62 od sto jih je vedelo, da je Jurij Karadžoržević dvignil prvo srbsko vstajo leta 1804., in da se je od tedaj začel boj za osvobodjenje Srbije. 59 od sto jih je vedelo, da je bila pod knezom Milošem druga srbska vstaja, ki je osvobodila dosedanja Srbijo. 98% (torej razven dveh) vsi so vedeli, da so Srbi tudi izven Srbije. — Sarajevski »Narod« pristavlja, da to poznanje domače zgodovine ni pripisovati le javni ljudski šoli — ampak pred vsem domači vzgoji. V srbski družini namreč živi spomin na staro srbsko zgodovino. Skoraj 600 let je minilo od bitke na Kosovem in spomin nanjo je živel v narodu, kakor da se je vršila včeraj. Zanimivo je, da so vojaki bolj poznali staro zgodovino, nego novo. (Upliv nar. pesmi?) Naravno je, da je moralna armada, ki tako pozna zgodovino svoje domovine, na celi črti zmagovati, ker je vedela, zakaj gre v boj. K temu bi mi še pristavili: Kake odgovore bi mi dobili, ko bi dali našim vojakom nekaj vprašanj iz slovenske zgodovine, n. pr. o koroskih vojvodah, o kmečkih uporih, o Iliriji... Ako bi naš narod natančneje poznal svojo zgodovino, bi morebiti tudi bolj vztrajal v boju proti tujemu navalu. Toda naša šola v tem še ni dovolj narodna. Zato bi morali izpremeniti svojo domačo vzgojo. Tako vzgoja bi tudi nas vodila — do zmage.

Delovanje Poljakov za osvobodjenje izpod Rusije. Odbor narodne obrambe v Ameriki je objavil poročilo o delu poljskih revolucionarnih organizacij v Evropi in v Ameriki, ki imajo nalogo pripraviti upor v Rusiji za slučaj vojne. Lansko leto v septembru so Poljaki v Galiciji ustanovili »Začasno komisijo« in »Poljsko vojno blagajno«. V začasni komisiji so zastopane vse poljske stranke razven »vsepoljske stranke«, ki ni hotela pristopiti, ker pravi, da imajo pri tej revolucionarni organizaciji največ besede socialni demokrati in judi. Na čelu ožjega odbora je 7 ljudi, med njimi socialno demokratični poslanec Dašinjski in Vladimir Tetmajer. V tem odboru je tudi dr. Vitold Jotko, ki je vse svoje premoženje — pol milijona kron — žrtvoval revolucionarnim namenom. V vse poljske kraje so poslani agenti, da pripravljajo ljudi za to akcijo, za upor. Za vezbanje prostovoljnih zborov po vojaško organiziranih, skrbijo strelska društva. V predavanjih se članom vojnih organizacij dajejo najpotrebnejše instrukcije. To vse se vrši v Avstriji javno, v Rusiji pa tajno. Dosedaj je izvežbanih okoli 100.000 ljudi. Po finančni strani izgleda organizacija sledeče: Vsak vojni oddelek vzdržuje na svoje stroške vojnega instruktoria in preskrbuje monduro in orožje. Stranke, ki so organizirane v »Začasni komisiji« morajo plačevati poseben davek. V ameriško organizacijo se polaga posebno velika važnost, ker ta organizacija je lansko leto nabrala 130.000 kron. Poljska puška stranka je sama nabavila 100.000 pušk. Za nabiranje dohodkov je osnovano 220 krajevnih odborov po celi Galiciji. V Ameriki pa 198 odborov. Vsega skupaj je bilo dosedaj potrošeno čez 1 milijon K. Kljub vsemu prizadevanju pa poljski revolucionarji niso imeli posebnega uspeha. Gibanje v ruski Poljski je poljski družbi sami naletelo na največje zapreke. Tekom celega leta se je v ruski Poljski nabralo komaj 1518 K. To je več nego filasko. Pri vsem tem je videti, da ruski Poljaki niso nič kaj navdušeni za »osvobodjenje« temveč, da so za to navdušeni le avstrijski Poljaki. V Nemčiji tudi nič kaj ne podpirajo revolucionar-

nega gibanja avstrijskih Poljakov, ker nemški Poljaki niso nabrali ničesar; pač dobro vedo, da ni v njihovem interesu, da se razbije Rusija. Ostane samo Avstrija, kjer se je javno delovalo, in Ameriko, kjer se je nabralo 130.000 K, kljub temu, da je tam 4 milijone Poljakov. Celo delovanje revolucionarnega odbora je lansko leto bilo kompromitirano vsled tega, ker je Avstrija pripustila, da se je javno delovalo v revolucionarnem smislu, kar je gotovo odprlo oči onim Poljakom, ki mislijo na popolno samostojnost Poljakov iz Poljske. — Ker je toliko govorjenja o poljskem revolucionarnem gibanju, vspela pa tako, tedaj ni težko najti, odkod ono govorjenje in odkod forsiranje. Toda papež nikdar ne podpira ateizma in zato tudi poljski »revolucionarji« ni majo nobene prave veljave.

Maeterlinck na indexu. Dela velikega francoskega pesnika dramatika in filozofa Maurica Maeterlincka so — glasom papeževga dekreta — od 31. januarja dalje na indexu.

Mednarodna grafična izložba v Zagrebu. V Zagrebu se vršijo priprave za veliko slikarsko razstavo. Hrvatsko društvo umetnosti hoče pokazati občinstvu sedanje stanje moderne evropske grafike. Tam bo zastopana vsa novejša umetnost te stroke. Angleški grafičarji so poslali za razstavo 350 del. Za njimi so se odzvali zelo častno tudi Čehi. Od Hrvatov bodo zastopani najboljši umetniki. V vsem bo zastopanih v izložbi 164 umetnikov s preko 1000 deli.

Anno 1715... V tem letu je izdal otec Hipolit slovensko slovnico, ki je bila tiskana v Ljubljani pri Mayru. Na naslovni strani so trije grbi: na levi štajerski, na desni kranjski, na sredi koroski... Tako je otec Hipolit vedel, da je bila stara Koroska središče slov. naroda. Leta 1914. po Kr. pa smo v tej deželi na glasu »kot manjvredni ljudje«. Resnica je pa tudi, da od onih časov ni bila Koroska naše središče — ampak smo se je spomnili le zdaj pa zdaj. Zato je propadala. Kako je danes z našimi grbi. Ali jih nismo zavrgli? O tem lepo piše zadnji »Slov. Branik«.

»Le tujcem sreče svet se v Kranji žari!« Naše novine se zadnje dni družijo v enem glasu: Za nas Slovence se »tam gori« nikdo ne briga; pa smo tudi mi Slovenci prave kukavice, polni poniznosti in klečplivosti, ki ga seveda nikdo ne rešpektira. Koroska uradno recenzirana šolska knjiga, ki psuje Slovence, je škandal, a škandal je tudi Sketova Citanka za V. in VI. razred, ki tujce izpreminja v »zmagalce«. Stavim Bog ve kaj, da je to izpremembo predlagal kak ljut »Samoslovenec«; zakaj samoslovenstvo je po vsej naravni psihologiji ponižnost pred vladno in vsako avtoriteto in strah pred politiko. Očeta v plašček stvarnosti, uničuje svoj lastni narod. Poznamo slučaj, da neki ekstremni Samoslovenec ni pustil razpravljati o izpeljavi »Nemec« iz »nem«, dasi so se obenem navajale izpeljave: Sloven-Slovenec; Kranj-Kranjec — o, le »stvarno« tako naprej! Pa bomo uničeni. Eno je istina: Krepko samozavest, odločnost in pogum dobi Slovenstvo le v Jugoslovanstvu!

Seveda! Graški »Suftenblat« poroča iz Trsta, da stanuje v Rojanu in bližnjih ulicah par nemških šolskih otrok, ki imajo predalec v ulico Fontana do nemške šole, posebno kadar je burja, ti otroci kar ne morejo iti v šolo. Zato se ustanovi v Rojanu zasebni nemški otroški vrtec, kar pa, seveda, nikakor ne zadostuje in graški »Suftenblat« poziva državno učno upravo, da hitro, pa prav hitro ustanovi v Rojanu državno nemško ljudsko in meščansko šolo! In mi smo prepričani, da se ta »Suftenblatova« zahteva prav kmalu tudi izpolni, ker za Nemce se mora vse storiti, slovenske otroke v Trstu se pa podi iz mesta v — okolico, češ, saj okoliške slovenske ljudske šole niso oddaljene od mesta več kot štiri kilometre. Sicer se najde kak »predrzi« Slovenec, ki si drzne staviti veleizdajalsko trditve, da okoliške šole niso za mestne otroke in da burja škodi tudi slovenskim otrokom. Ampak kdo se bo oziral še na Slovence! Njim ni treba šol, oni morajo biti čim nemušnejši, da bodo pristopali k »flotenfarnju«, veterinarjem in drugim podobnim »koristnim« društvom, pa nemško naj se učijo — zato se tudi ustanovi državna nemška šola v Rojanu, ker za onih par nemških otrok v Rojanu se vendar ne bi izplačalo ustanavljati nemške ljudske in tudi kar meščanske šole. Poslanci, pozor!

Sankaška tekma v Bohinju se vrši v nedeljo dne 8. svečana na umetnem sankališču Belvedere v Bohinjski Bistrici in ima sledeči tekmovalni spored: 1. Tekma za prvenstvo Bohinja, 1200 metrov, enosedežno vloga 3 K in ima 3 častna darila. Odprta je sankacem, ki so si že pri kakih sankalni tekmi priborili darilo. 2. Damska tekma, 800 metrov, enosedežno, vloga 2 K in ima 3 častne znake. 3. Glavna vožnja, 1200 me-

trov, enosedežno, vloga 3 K ima 3 častna darila. Odprta vozačem, ki ne teknujejo za prvenstvo. 4. Tekma primorskih sankacev, 800 metrov, enosedežno, vloga 2 K, ima 3 častna darila. Odprta je sankacem iz Primorja. 5. Juniorska tekma, 1200 m, enosedežno, vloga 2 K, ima 3 častne znake. Odprta sankacem, ki še nimajo nikakega darila od kake sankaske tekme. 6. Dvosedežno sankanje, 1200 metrov, vloga 4 K, ima 6 častnih znakov. — Prijavnice in vloge je vpsolati do 6. svečana na Tourist-Office, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6. Sankališče v Bohinju bude pravočasno prirejeno in bo dovoljena trainaža do sobote popoldne dne 7. svečana. Natančni vzpored in tekmovalna določila daje Tourist Office, Miklošičeva cesta 6, Ljubljana.

Sprememba posesti. Hišo v Kranju, št. 117, katera je bila last gosp. Jean B. Pollaka, tovarnarjav Ljubljani, je kupil g. Josip Logar, trgovec v Kranju za svoto 36.500 K.

Nesreča na dolejski železnici. V soboto se je vračal voznik Mohar iz Račne z Grosuplja domov. Na vozu je imel razno špečerijsko blago, vpreženih je imel par konj. Na Dolejski Slivnici je nekoliko ustavil pred neko gostilno, da se malo okrepča in pogreje. Zato konj ni privezal. Mohar se je nato v gostilni zamudil in je na konje pozabil. Konjema pa je bilo menda mrz in so odšli po cesti naprej. Ko sta prišla do železniške proge, sta zavila po progi proti Predolam. Vozila sta brez voznika, med tem pa je za njima pridrhal — dolejski vlak. Ker je bila meglina in je bilo ravno na ovinku je strojevodja Zakotnik v zadnjem trenutku zapazil, da je voz na progi. Ustavil je lokomotivo, toda prepozno. Vlak je s tako silo sunil v zadnji del voza, da se je voz takoj razletel. Pri sunku sta se konjema snela komata in konja sta odskočila. Ljudje so stopili iz vozov in so odstranili zapreke. Konja so izpustili. Vlak je odpeljal naprej. Eden konj je na to odšel po cesti domov in je srečno našel svojo hišo, drugemu pa je tako ugajalo hoditi po progi, da je odšel zopet po progi naprej in je le sreča, da ni vozil noben vlak več, ker bi ga bil gotovo povozil. Voznik je bil med tem še v gostilni. Ko se prišel ven, ni bilo niti konj niti voza — in je šele doma izvedel o nesreči. Pač velika nepredvidnost, ki se je maščevala.

Pri železniški nesreči na Jesenicah, o kateri smo že poročali, sta bila nevarno poškodovana zavirača Jerman in Majdič. Zadnjega je vrgel sunek s sedeža in se je precej poškodoval. Tudi vozovi so bili poškodovani.

Železniška nezgoda. Dne 31. januarja je na postaji v Zatični skočila s tira lokomotiva tovarnega vlaka. Vzrok je bilo najbrže to, ker so bile šine vledu. Vlak je moral ostati na mestu in so morali med tem potniki prestopati iz enega vlaka na drugi vlak, ker niso mogli osebni vlaki naprej. Z velikim trudom so spravili lokomotivo zopet na tir.

Samomor ali nesreča. Dne 29. p. m. so našli 18letnega posestnikovega sina Leopolda Velepča v njegovem stanovanju v Bišči pri Ihanu s prezezanim vratom mrtvega. Poleg njega je ležal samokres na šest strelfov.

Sovražstvo. V pondeljek je imela ruska stranka med Rusini svoj letni občni zbor, na katerega so prišli s Klofocem še trije drugi češki poslanci. Avstrofiliški rusinski dijak so obenem s poljskimi dijaki hoteli demonstrirati pred lokalom sestanka, toda to je preprečila policija. Demonstranti so se nato napotili pred poslopje, kjer je bil banket, prirejen za češke poslance. Začeli so metati kamenje v okna in so vse pobili.

Poročnik Forstner. Razprava proti poročniku Forstnerju radi oskrumbe 16letnega dekleta se prične 17. februarja. (Po poteku bo oproščen ni dobi zaslužni križec.)

Necloveska mati. 17letna M. Bayerova je porodila pred nekoliko dnevi nezakonsko dete. Ker se je bala, da zvedo o porodu ljudje, ga je zakopala v gnoj. Ko jo je vprašala mati, kje je otrok, ga je zopet odkopala in ga ji prinesla. Ta je spoznala, da je ležalo dete v gnoju že teden dni, kajti truplo je bilo že napol segnito. Hčer je ovadila policijski oblasti, ki bo postavilo mlado zločinko pred poroto.

Velika železniška nesreča. Dne 30. p. m. jutraj je treščil na glavnem kolodvoru v Stettinu neki tovarni vlak ob drugi Lokomotiva in enajst vozov je skočilo s tira. Deset oseb je znatno poškodovanih. Vzrok nesreče doslej še ni pojasnjen.

Se ena. Pri Johnstownu v Pensilvaniji je dne 29. p. m. ponoči treščil neki ekspresni vlak v tovarni. Tri osebe so bile takoj mrtve, tri težko ranjene, več pa lahko ranjenih.

Kaj pravi papež o tangu? »Temps« poroča iz Rima, da je papež ukazal, naj se pleše pred njim ta grdi tango. Papež se je nato izrazil, da pri tako težkem plesu ni mogoče misliti na grde stvari.

Prijeti roparji. Policija v Frankfurtu ob Meni je te dni aretirala pet roparjev in je zaplenila celo skladišče, kjer so imeli roparji spravljene razne stvari, ki so jih nakradli.

Zastrupljeni cigani. Prebivalci vasi Becerrea v provinci Galicija na Španskem, so te dni dali v gozd goveje meso s strihinom, da bi zastrupili volkove, ki so razsajali po tamošnji okolici. Na to meso pa so prišli cigani, ki so ga pojedli. Dvajset ciganov je kmalu v groznih mukah umrlo. Petnajst jih je smrtno nevarno obolelih.

Starka je zgorela. V starem Habendorfu pri Liben je umrla te dni 75letna starica Barbara Cibulková, žena čevlarskega mojstra. Ker se je hotela ogreti, se je pritisnila preveč blizu štedilnika, vsled česar se ji je vnela obleka. Starka je zadobila tako nevarne opekline, da je kmalu nato umrla.

Cela rodbina se zastrupila s svetilnim plinom. Kakor se iz Osjeka poroča, so našli dne 29. t. m. rodbino tamošnjega ravnatelja pomožnih uradov Vratislava Kosa celo mrtvo. Rodbina, ki je štela štiri člane, se je zastrupila po nesreči s svetilnim plinom. Počila je namreč plinova cev, vsled česar je napolnil celo stanovanje svetilni plin in umoril celo družino.

Rodbinska drama. V Grünbergu pri Vratislavi se je spazil dne 29. t. m. bivši policijski uradnik Simon v spalnico svoje žene in je ustrelil njo kakor tudi svojega štiriletnega sina. Nato si je pognal tudi sam kroglo v glavo. Kaj je bilo vzrok umora in samomora se doslej še ne ve.

Svojega sina je pustil, da je zmrznil. V Parizu je policija aretirala avstrijskega Poljaka Potočnika, ker je bil na sumu, da je zakrivil smrt svojega sina, ki je zmrznil pri sankanju v spremstvu svojega očeta. Kakor se je dognalo, je oče namenoma pustil svojega sina, da je zmrznil.

Velik uspeh policijskega psa. Dne 22. t. m. je bilo vličenjeno pri gostilničarju Schagerlu v Hohenbergu na Nižje Avstrijskem. Tat je ukradel 760 K. Policijski pes »Luk« iz Dunaja je zasledoval tata do kolo-dvorca. Ker so menili, da se je vlomilec najbrže odpeljal v St. Pölten. Dali so psa na vlak in ga v St. Pöltnu zopet izpustili. Na kolodvoru je pes zopet našel sled in je tekkel po nji v mesto, kjer so aretirali nekoga fanta Jožeta Stampfa po imenu. Stampf, ki se je sam čudil bistro-umnosti policijskega psa je takoj priznal zločin. Sled za tatom je bila dolga približno štirideset kilometrov.

Volkovi napadi kočijaža. Kakor se iz Odenburga poroča, so dne 29. t. m. napadli volkovi v bližini Harkova kočijaža grofa Nickija. Kočijaž je prepadel zverjad s tem, da je izprožil na njo več strelcev. Neka večja lovska družba je nato volkove ki so se priplazili vsled silnega mra-za v okolico omenjenega mesta, popolnoma pobila.

Zrtev stekle opice. Pred kratkim je v mestu Bangalore neki stekel pes popadel opico, ki je bila last tamošnjega angleškega topničarskega polka. Opica je takoj zbolela za steklino in je popadla celo trumo vojakov. Neki deseterik je umrl na steklini, 34 ostalih vojakov, ki jih je opica popadla, so prepeljali v Pasteurjev zavod.

Samomor milijonarka. Milijonarka Josipina Amendova iz Novega Jorka je skočila dne 28. januarja t. l. z dvanaestega nadstropja svoje hiše na ulico in je bila na mestu mrtva. Amendova je izvršila samomor z obupa nad smrtjo svojega soproga.

Dvoje smrtnih kazni. Dne 29. t. m. jutraj sta bili na dvorišču jetnišnice v Ratiboru obglavljeni dve ženski: Franciška Zimmerjeva, ker je umorila svojo mamo in rudarje-va žena Josipina Kubškova, ker je umorila svojega moža.

Eksplodizija. Tovarno za smodnik, Arezzi v Genovi, je pognala dne 29. t. m. eksplozija v zrak. Pet oseb je mrtvih, več pa ranjenih.

Davčna in kazenska pomilostitev v noveli k zakonu o zasebnih davkih.

V sobotni številki uradne »Wiener Zeitung« je bila objavljena novela o osebnih davkih, zakon, s čigar vsebino in postankom se je pečala javnost že več let. V krogih davkoplačevalcev se posebno razmišljalo in kritiziralo izpremenjene davčne lestvi - znatno zvišanje davka prostega eksistenčnega minimuma, kakor tudi mnogoteri drugačni oziri na gnotno šibkeje elemente, temu nasproti pa zopet povišek za manj obtežena gospodarstva - ta povišek je javnost po krivem nazvala »davek za sance«, - mnoge določbe, ki naj zagotovijo v polnem obsegu pravice strank v priredbenem in kazenskem postopku, posebno pa

uvedba tako zvanega obveznega pogleda v knjige in podelitev obširne pomilostitve.

V resnici je uvedba obveznega pogleda v knjige novo sredstvo za ugotovitev dohodka davkoplačevalcev. Od te nove uvedbe v zvezi z obširno amnestijo je pričakovati, da se bodo tudi tisti davčni zavezanci, kojih ravnanje dosedaj ni bilo odkritasrčno, v bodoče zavedli svojih državljskih dolžnosti glede neposrednih osebnih davkov.

Po členu II. novele o osebnih davkih se nanaša pomilostitev na občno pridobitno, plačarino, na hišni davek in na vojaško takso. Kdor v bodoče glede nobene teh davščin ne bo namenoma zakrivil kak prestop, temu se ni bati za preteklost niti naknadne izpremembe pravomočno izvršenih odmer, niti uvedbe kazenskih preiskav glede navedenih davščin - naj si je tudi pred razglasitvijo novele o osebnih davkih podal napačne davčne napovedi, ali pa dal sploh ni vložil napovedi in izjav, katere bi po zakonu moral podati. Pri pomilostitvi se ne bo delalo razlike, je li so po zakonu-prepovedana dejanja ali oprostitev res povzročila da se davčni predpis popolnoma ali delno ni mogel izvršiti ali ne. Ako pa za določeno davčnega zavezance v bodoče kazni radi kakšnega namenoma izvršenega prestopa, zakrivilje-nega po razglasitvi novele o osebnih davkih glede kakšne zgoraj imenovane davščine, bi izgubil seveda dobrote amnestije za zadnja tri leta. Splošna odveza (generálni pardon) obstoji tedaj za vso preteklost, ampak le za one, ki bodo v bodoče zadostali v polnem obsegu svojim davčnim dolžnostim.

Člen II. novele vsebuje nadalje še dalekosežne olajšave za tiste davkoplačevalce, proti katerim že tečejo davčno kazenske preiskave v prvi ali drugi inštanci. Te določbe zanimajo, kar se lahko z zadovoljstvom povdarja, pač le tesen krog davčnih zavezancev. Razen tega se bodo davčni zavezanci, ki so sedaj v preiskavi, obvestili od preiskovalne oblasti še posebej o koristih, ki so zanje nastale z amnestijo, kakor o korakih, potrebnih za dosego teh koristi.

Obe novosti - amnestija in možnost pogleda v knjige - bode-ta imeli gotovo določilen vpliv na prihodnji razvoj davčne prireditve in na bistveno in trajno izboljšanje razmer med davkoplačevalci in državnimi organi. Pričakovati se da, da ti organi ne bodo več primirani davčne zavezance še le z opetovanimi očitki, vabili in izpraševanji opominjati na odkritosrčno izpolnjevanje njih dolžnosti. Davčne izjave bodo imele veliko večjo važnost za odmero in bodo tvorile zato zanesljiv in tedaj tudi sigurnejši temelj prireditve. V isti meri pa se bo seveda tudi povišala odgovornost napovednikov za pravilnost napovedb.

Ljubljana.

— Kranjski deželni zbor. Dnevni red I. seje deželnega zbora kranjskega dne 5. februarja 1914. ob 11. dopoldne: 1. Otvorjenje deželnega zbora. 2. Objava deželnih posancev. 3. Naznanila deželnozborskega predsedstva. 4. Volitev štirih zapisničarjev. 5. Volitev štirih rediteljev. 6. Volitev odsekov. 7. Volitev deželnega odbora. 8. Poročilo deželnega odbora o novih splošnih volitvah za deželni zbor. 9. Poročilo deželnega odbora o začasnem pobiranju deželnih priklad let 1914.

— Iz deželnega odbora. Za upravo skupnega vodovoda v občinah Spodnji in Gornji Logatec se izdela in predloži deželnemu zboru poseben zakonski načrt. — Peticija mestne občine ljubljanske za reden letni prispevek k stroškom c. kr. obrtne šole in prošnja »Slovenskega planinskega društva« za redno podporo se odstopita deželnemu zboru. — Istotako naj deželni zbor sklene poseben pravilnik za revidiranje deželne banke. Revizorji naj dobe za svoje poslovanje primerno odškodnino. — Odpoved deželnega lekarnarja se vzame na znanje. — Gradba vodovoda Stari trg in okolica se odda najnižjemu ponudniku trdki A. Mure v Moravskih Hranich za 147.945 K. — Za deželni muzej se nakupilo carniolca iz zbirke plavicev in dvoplyk umrlega profesorja Schreiberja v Gorici. — Zahteva obrtne bolniške blagajne Gassner & Glanzmann v Trzinu, da naj bi se v bolnišnici dopisuje v nemškem jeziku, se odkloni. — Prošnja šolskih sester v Repniah za prispevek k gradbi novega šolskega posloja se odstopi pred vsem priporočilno domači občini. — Dovoljilo se podpre sledečim gasilnim društvom: St. Vid nad Vinovo 200 K. Naklo (za »Gasilni dom«) 800 K. Stara Loka 200 K. Trebelno 300 K. Dobrava pri Bledu 350 K. Zasip 300 K. Gorje 400

kron. — Poročilo o deželnozborskih volitvah se predloži deželnemu zboru brez vsakega meritornega predloga. Večina deželnega odbora dvomi o veljavnosti volitve v dolenjskih in notranjskih mestnih volitvah in v mestni skupini Kranj—Škofja Loka.

— Ulični napisi. V Ljubljani nastajajo nove ulice, katerim bo treba dati imena; mnogo je tudi takih, ki imajo popolnoma brezpomembna imena in bi se iste z malimi stroški lahko preimenovali. Dosti primernih uličnih imen pogrešamo, tako n. pr. imajo Praga in Vinohrady slovensko, črnogorsko, srbsko, bulgarsko, jugoslovansko ulico, ali ne bi bilo mogoče to v Ljubljani. Istotako imamo še dovolj slavnih mož, ki nimajo svojih ulic, n. pr. Azbe, Askerc, Grohar, Gubec, Kacijanar, Karagjorgje itd. Imamo dovolj krasnih nasadov, katere bi bilo primerno krstiti. Kmalu se zgradijo tudi trije novi mostovi, ti potrebujejo imen. — Med nemškim gledališčem in novimi hišali »Kranjske sparkase« je nastala nova ulica, katero naj se krsti v »Bitolsko ulico« ali »Srbsko ulico«, kajti meščani mesta Bitolj so eno svojih najlepših ulic krstili za »Ljubljansko ulico«.

— Preplaviti nas hočejo! Kakor se čuje, namerava neka nemška banka ustanoviti v Ljubljani svojo podružnico. Baje je ista že stopila v pogajanja z nekim slovenskim trgovcem, da odkupi njegovo hišo. Svabi nas hočejo najbrže na vsak način zadušiti s svojimi podjetji, kar jim seveda ne bo lahko, ako jim bodo Slovenci šli sami na lim!

— Nov sistem pri Tönniesu. Prejeli smo: Najboljši časopis za slovenskega delavca je »Dan«. On posveti v vsa kota, preganja tmo in odpira oči slovenskemu narodu. On svetli tudi na mejo in na kraje izven naše ožje domovine — toda tme imamo tudi v svojem središču toliko, da jo bo treba še dolgo preganjati. Le začnimo nekoliko gledati. Trdka Tönnies ima po večini slovenske službenice, slovenske delavce in vajence — pa tudi odjemalci so po večini Slovenci. Tega se je tudi gospod Tönnies vedno zavedal in se v tovarni ni čutil kakšnega nemškega pritiska. Naenkrat pa je zapilal drug veter. Zadržne čase se je zgodilo več slučajev, da so bili odpušteni delavci, ki ne znajo nemški in se ne sprejmejo oni, ki ne znajo nemški. Ne vemo, zakaj se je na to spomnil g. Tönnies, ki se je doslej vedno zavedal, da živi v slovenski Ljubljani. Pa morebiti go-spod Tönnies ni kriv. Prišel je k njemu v službo neki Oberingenieur Sembach. Pravi, da je iz nemškega dela Češke. Ta človek sovraži in pre-ganja vse, kar je slovenskega. Ta človek zahteva, da se ne sme vzeti vajenca, ki ne zna nemško. On hoče, da bi se sprejemalo le Nemce in nem-čurje. Isto velja glede pomočnikov. Nekemu pomočniku je rekel, da ga ne sprejme drugače, kakor če naredi nemško prošnjo. Potem ga je sicer vzel, pa mu je kmalu nato odpovedal, češ, da nima dela za slovenskega pomočnika. Takih slučajev je bilo že več. Če kdo z nemškim vajencem slovensko govori, ga ta inženir takoj nahruli, češ, da se mora nemško govoriti — dasi so vajenci doslej vedno radi slovensko govorili, da se jezika nauče. Sicer je bil tudi prej nemški nadinženir, pa se ni nikoli kaj takega godilo, da bi se zaradi narodnosti delavcem krivice delale. Ako pojde tako naprej, kakor je Sembach začel, naj g. Tönnies sam sebi pripiše posledice, ki bodo nastale.

— Neki inšpektor pri c. kr. straži hoče nekaj rogoviliti in postopati proti svojim stražnikom. Ni čuda, da se je podstopil tudi dva inšpektorja naznaniti v obliki raporta! Kako postopa proti svojim kolegom (kaj še proti stražam) to si mora vsak človek misliti. Seveda kot trgovski pomočnik je bil tako mirnega značaja, ali sedaj, ko je dospel do vrhunca časti, je menda pozabil, kaj je bil. No, le počasi, gospodine, saj pravi pregovor: Vrč gre toliko časa do studenca, dokler se ne razbije. Mogoče se še lahko spodtaknete v tem ledenem času, zatorej malo več opreznosti. Na svidenje.

— 20.000 K bi dala neka oseba, ko bi prišla na sled, kdo piše članke v »Dan«. Seveda temu gospodu ne imponirajo vrstice resnic, zatorej bi rad, kakor se je izrazil, z denarijem prikriji, pa pri uredništvu »Dneva« ni takih kupčij. To si naj zapomni gospod z 20.000 kronami. — Bodeča Neža.

— Iz Šiške se nam sledeče po-roča: Državna policija da samo Auf-trag, pa je: ali ga more človek raz-umeti ali ne, to je ne briga. Neki dan je prišel stražnik Walland ter go-voril v blaženi nemščini svoj Auf-trag. Seveda ga človek na razumel; na vprašanje zakaj slovensko ne go-vori, je rekel, da ne zna. Torej — kdo

mora nemško znati: jaz ali stražnik? V Slomškovi strati, oziroma v rajonih, ni bil sposoben, ker zna le nemško, zatorej ga je gospod grof blagovolil dati v Šiško, misleč, da je za Šiško vsak stražnik dober — pa ni res. Ako mi davkoplačevalci plačamo za to tamozno policijo 20.000 K, zahtevamo tudi od straž, da spoštu-jejo slovenski jezik. Ako pa ga ne znajo, naj se gredo prej učiti in potlej naj službo opravljajo na javni cesti. Najbolje pa je, ako blagovolji gospod komandant tega stražnika postaviti pred kazino, ali pa za policijskega portirja na Bleiweisovi cesti, tam mu pride prav njegova nemščina. — Davkoplačevalce.

— Tulci na naših plesih. Pod tem naslovom je prinesel »Dan« večeraj notico. Pravite, da morajo govoriti slovenski. No to je lahko le pobožna želja, ki se pa ne bo nikoli uresničila. Vesele dajo človeku užitek sicer moralen, ki se včasih ne bi dal kupiti nikjer za drage denarje. Pomislimo, če smo kje ločeni od svojih, pa se nam hoče zabave. Poiščemo si jo med tulci, ker jo drugod dobiti ne moremo. In včasih se človek res za-bava. To vedo Nemci jako dobro. Zato najdejo na vabilih nemških prire-ditev n. pr. v Gradcu vedno pripom-bo: Nenemcem vstop zabranjen. Po-glejte »Tagespost«, če ni istina. Taki so Nemci — pri nas so pa ljudje vsi srečni, če vidijo na plesu par tujcev, švabsčina je pa itak nobel. Dobro bi bilo, da bi naša narodna društva v tem oziru dosledno posnemala gra-ška. Kvišku glave!

— Za naše godce. Slovenci ni-mamo svojega narodnega godbenega instrumenta, kakor imajo n. pr. Čehi gosli, Hrvati tamburico, Rusi bala-lajko. Naša narodna godba je harmo-nika. Sicer je to mednarodni instru-ment — ampak slovenski godec je umetnik svoje vrste in prekosi s svo-jo umetnostjo vse druge. Imamo pa tudi popolnoma slovenske polke, valčke in druge pleske, ki se ravno na harmoniko najlepše igrajo. Pravi ple-salec tudi začuti takoj, da je ples na harmoniko vse kaj drugega, nego na primer na klavir. Zato se pa nam čudno zdi, da so pri nas v mestu godci tako malo cenjeni. Na planin-skem plesu se je oglasila harmonika šele ob 4. zjutraj. Bila bi lahko mno-go prej prišla do veljave. Plesalci morajo po polnoči vedno čakati na milost orkestra. Godbeniki so utru-jeni in ne igrajo. Koliko boljše bi bilo ako bi zaigral godec, saj harmonika prinese v družbo planinsko veselje. Sploh naj bi se godci najemali tudi za manjše pleske. Različni orkestrijo-ni in druga avtomatična ropotija bi la-hko izginila iz naših gostin in na njih mesto bi morali priti godci. Pri na-rodni veselicih bi morali priti godci mnogo bolj do veljave. Pa tudi naši narodni plesi bi se morali zopet udo-dačiti. Zakaj bi cenili vse drugo, sa-mo svojega ne. Imamo marsipaj le-pega doma, pa ne vidimo.

— Nedeljski shod. Vest, da se vr-ši v nedeljo velik protesten shod za-radi koroskih razmer, je vsak z vese-lem pozdravil. Kakor se sliši, bo u-deležba tudi z drugih slov. pokrajin velika. Nedeljsko zborovanje mora pokazati, da znamo protestirati, tre-ba pa je, da pridejo pri tem na vrsto tudi važne domače zadeve.

— Včerašnja »Lalbacher Ztg.« prinaša na tretji strani inserat o sred-stvu zoper zaprtje. Na drugi strani pa prinaša sodnijsko »detja pod skrb-stvo«. Ne vem, čemu še potem inse-rat o sredstvu proti zaprtju, »Detje pod skrbstvom« zadostuje in prekaša vsa druga sredstva.

— Prošnja. Pri vplačevanju po-štnih nakaznic je izginilo nekemu uradniku na tukajšnji pošti 100 kron (bankovec). To se je zgodilo dne 31. januarja. Uradnik je najbrže komu dal pomotoma ta bankovec. Prosi se ono osebo, da ta denar vrne, ker bi moral sicer uradnik zgubiti trpeti. Mi-slimo, da ta poziv zadostuje.

— Iščejo se priče. Ona dva go-spoda, ki sta večeraj dopoldne okrog 12. ure videla prizor v čakalnici pri dr. Schweigerju, se prosita, da bi blagovolila sporočiti svoji imeni v upravništvu »Dneva«.

— Golobi so ušli. V neki gostilni so imeli par golobov, ki so bili zaprti v kurniku. Nekdo pa je odprl vrata in golobi so zleteli. Takrat pa je pri-šel v hišo dečko, ki pobira pomije. Neki gospod je dečka takoj nahrulil, da je golobe ukradel. Tako neosnova-no sumničanje gotovo ni opravičeno, ker je človek lahko pošten, tudi če ni v gospodski sukni.

— Društvo jugoslovanskih urad-nikov denarnih zavodov, krajevna skupina v Ljubljani priredi v sredo 4. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji Schmidt (prej Fiala) v Oradišcu pri-lateljski sestanek, na katerem pre-dava tov. Škerbinec o temi: Promet in trgovina v Iliriji za časa francoske

okupacije. Tovariši, udeležite se vsi tega poučnega sestanka! Odbor.

— Društvo železniških usluž-bencev za vzajemno podpiranje ob-smrti v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 8. svečana t. l. ob 9. uri dopoldne v steklenem salo-nu kolodvorske restavracije (Jos. Schrey.) Vhod skozi vrt. Običajni dnevni red. C. gg. člani se vabijo na mnogobrojen obisk. — Odbor.

— Ljubljanska kreditna banka. V mesecu januarju vložilo se je na knjižice in na tekoči račun 4.386.268 K 15 v. dvignilo pa K 2.454.318.49. Stanje koncem januarja 18.712.613 K 93 v.

— Ljubljanski semenj za kože in kožuho-vino, ki se je vršil dne 25.—27. m. m. v skladiščih trdke »Balkan«, trgov. spedijske in komisijske del. dr. na Dunajski cesti št. 33, je bil vsled izvanredno mnogobrojne udele-žbe kupcev in različnih krajev in mest, kakor iz Lipskega, Monakova, Budimpešte, Kolome, Moss-Sexten, Beljaka, Linca, Siska, Varaždina ja-ko živahen. Vsled padlih cen, osobito pri kožuho-vini za 20 do 30%, nako- prodajalci niso bili pripravljeni, ker so se držali cen lanskega leta, bil je prvi dan semenja precej miren. Ko so prodajalci spoznali situacijo, bil je se-menja nadaljna dva dneva jako živa-hen, tako da je bil večji del prinše-nega blaga prodan. Na trg so bile sledeče kože prodane: cca.: 300 kom. govejih suhih, 30—40 kom. go-vejih osolenih, 5000 kom. ovčjih, 400 kom. kozjih, 800 kom. srne, 400 kom. jazbecjih, 5000 kom. zajčjih, 1200 kom. lisicjih, 200 kom. kune zlatice, 400—500 kom. kune belice, 200—300 kom. dlhurjev, 50 kom. vidre, nada-lje male partije kož od divjih mačk, polhov, podlasic itd. Vzrok tej veli-ki izpremembi cen je, da je trgovina z kožuho-vino v Lipskem, katere vel-ja za merodajno, lansko leto prestala hudo krizo, vsled česar je mnogo lanskega blaga zaostalo. Cene lisic-jih kož so tudi vsled tega padle, ker so po zadnji pariški modi mesto lisic dihurji v modo prišli, po katerih se je jako povpraševalo. Od vse kožuho-vine so posebno cene začeli kož pa-dle in to z razloga, ker so sedaj mo-derni majhni damski klobuki, zakaj je uporaba zajčjih kož veliko manja kakor prej. Izven tega se je ustano-vil kartel trgovcev zajčjih kož, kateri kupule samo po njih postavljenih ce-nah. Priporoča se pri nakupovanju kož, osobito kožuho-vine biti previd-ni, kajti ni pričakovati, da se bodo ce-ne zopet zboljšale. — Trdki »Bal-kan« bo vsled njenih razširjenih zvez mogoče p. n. interesentom in naku-povalcem za prihodnji semenj v ravn-avo predstojajo cene pravočasno napovedati.

— Na oklicih so: dr. Alojzij Val-enta, c. kr. profesor in vladni svet-nik z gospo Adelo, vdovo Lenar. — Rudolf Sark, bančni uradnik z gšč. Marijo Jevnikar.

— Umrli so v Ljubljani: Terezija Schweiger, služkinja, 40 let. — Mari-ja Faldiga, žena vpok. železniškega sprevodnika, 70 let. — Hinko Wim-mer, sin železn. uslužbenca, 2 mese-ca. — Marija Plankar, tovarniška delavka, 21 let.

— S fotografičnim aparatom na bojišču je najsenzacionalnejši film, kar se jih je dosedaj izdelalo. Neki pariški časnikar piše: Odkar sem vi-del to sliko, se ne obojavljam niti za trenotek javno izreči, da je to najbolj-ša in najlepša kinematografska sli-ka, kar se nam jih je do sedaj kazalo. To je resničnost, grozna resničnost. V prvič vidimo bitko tako naravno kakor jo zamore videti le oni, ki se je je udeležili. Danes velika Nordisk dra-ma v 3 delih »S teme na svetlo«, v glavni ulogi »Valdemar Psylander«, ki je žela večeraj občno priznanje.

Trst.

ZAKAJ SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU PROPADA.

Propada! Tako se sliši že po-vsod v Trstu, v vsaki gostilni, kavar-ni in sploh v vsakem slovenskem kraju. Na vprašanje pa, kdo propada, se vrši navadno odgovor: Slovensko gledališče propada in celo precej hit-ro. Marsikateri Slovenec bo gotovo vprašal, kako mora slov. gledališče v Trstu propadati, saj je vendar toliko tisoč slovenskih duš v Trstu in saj je po Edinostnem članku za »Slo-vanski ples v Trstu« toliko slov. inte-ligence, da je bil cel »Narodni dom« premajhen, in niso vedeli kam z njo, zakaj pa bi ne bila dvorana, ki je tak mala, ob predstavi polna. Na to odgovorimo danes že enkrat: ne sicer! Zgodilo se je, da je šel naroden de-lavec po Akvedottu v slov. gleda-lišče, potoma pa sreča odlično slo-vensko družbo, ki je šla svojo pot v Politeama Rosetti, t. j. ital. gleda-lišče sedaj nai vsak resno premisliti.

4 dni! Navečja senzacija sedanosti! 4 dni! Turek 10.

S fotografiranim aparatom na bojišču.

Krvavi, strašni in uničujoči boji med Bolgari in Grki. — Posneto v vrstah bojujočih se armad.

Sreda 11.

Četrtek 12.

Petek 13.

Eno uro trajajoče predstave vsak dan ob 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9.

Kino Ideal

Nekaj glavnih prizorov: Infanterijskih krogelj strelj v prsi. — Strašne rane, ki jih povzročajo dum-dum krogelje. — Strelj v stegna. — Strelj v lakti. — Bajonetni ubodi. — Ranjeni ki ga je ranilo 8 delov granate. — Del lobanje odstreljen. — Pogreb mrtvih. — Vojni grobovi. — Boj pri Džumaji. — Naskoki. — Šrapneli ogenj. — Naskok kavalarije. — Artilerija strelja. Kako zadevajo šrapneli in granate. — Radi velikih nabavnih stroškov nekoliko zvišane cene.

s kakšnim veseljem in s kako voljo je šel dotični delavec v gledališče. Saj ni vendar slov. gledališče samo za revne in nižje sloje ljudstva, saj je tudi za inteligenco. Ali mar misli slov. inteligenco, da bi morala biti z posebnimi vabilii povabljen na predstavo, ako bi hotelo slov. gledališče biti polno? No, tega menda ni treba, saj lahko vsak zaveden Slovenec premisli, da je najslabša drama slišana v slov. materinem jeziku, mnogo lepša kot največja tuja opera slišana v ital. celo sovražnem jeziku. Pa saj ni treba tega, saj se gre tudi za podpiranje. Ali ne premisli slov. inteligenco, da, kadar gre v it. gledališče, podpira sovražni tabor, ai ne ve, da ima slov. gledališče mnogo več potrebe, kakor pa italijansko. Presodi naj slov. inteligenco, ali prav ravna, in naj v bodoče popravi, kar je v sedanosti grešilo. Naj pa vsaj skrbí, da slov. gledališče popolnoma ne propade, kajti na robu propada je.

Slišalo se je tudi, da so popoldanske predstave edino le za kmetstvo ter okoličansko ljudstvo za to, da se jim igralci na odru smejejo ter burke uganjajo. Komentarja za to ni treba, resnici na ljubo pa moramo konstatirati, da ko bi ne bilo k popoldanskim predstavam bližnjega okoličanskega ljudstva, bi se popoldanske predstave sploh ne vršile, ker ako bi hoteli čakati na slov. inteligenco, bi morali ali razposlati posebna vabila, ali igrati kakšno največjo italijansko opero in morebiti še to po cenah kronске predstave. Morebiti bi se slavna slovenska inteligenco tudi sedaj udeležila predstav, ako bi se jim razposlala posebna vabila, ter bi se vstopnice ne smele prodajati občinstvu, ker vstopnico si lahko vsak kupi (denar je gospod pri vsakem enaku) in pomislite ljudje božji, kaka sramota bi bila, ako poleg kake gospe in druge inteligence sedi navaden pošten delavec. Saj to ne spada skupaj, ker bi znal slov. delavec s svojim poštenim slov. srcem motiti kako inteligentno osebo, spadajočo k slovenski inteligenci. Zato pa svetujemo cenj. odboru slov. gledališča, naj v prihodnje napravi nekoliko predstav edino le za povabljen slov. inteligenco in naj za te predstave ne prodaja javno vstopnic, potem zopet naj napravi druge predstave za nižje meščansko in okoličansko ljudstvo, na koncu bomo videli rezultat in to zato, ker vlada v Trstu med slov. inteligenco in slov. delavstvom prava bratska sloga in to od strani slov. inteligence, ki se umika slov. delavcu, mesto da bi mu bila vzor bratske sloge.

Da bi se pa ne mislilo, da je samo inteligenca kriva propada slov. gledališča, moramo tu navesti nekaj, kar se tiče cenj. odbora slov. gledališča in to naj bi bilo: želelo bi se, da se naj v prihodnje nastavlja na vrata taki uslužbenci, ki bi imeli nekoliko uljudnosti, ne pa takšni, ki bi v prvi vrsti spadali k ljubljanski policiji. In to zato, ker se je že od marsikateri strani slišalo precej pritožb. Tudi to je krivo, da se odvraca ljudstvo od gledališča, vzemimo n. pr. le slučaj: Zaveden slov. trgovec je bil v gledališču, med odmorom je izšel ter pozabil vprašati uslužbenca na vratih za protivstopnico, menda pa da je ni bilo tudi potreba, ker je dotičnik številko sedeža kupil; ko je ob začetku nadaljevanja predstave hotel vstopiti, ga je uslužbenec kar enostavno ustavil ter zahteval protivstopnico, ko mu je pa isti razjasnil, da je pozabil preje zjeti in da ima št. kupljenega sedeža, je uslužbenec istega nahnul s sleparjem itd. ter mu ni dovolil vstopa; ko se je pa dotični trgovec raztogotil in je začel nastopati bolj energično, je uslužbenec poklical v dvorano moža postavite in ta je stvar rešil s tem, da je po dolgi pridigi dovolil vstop dotičnemu trgovcu. Lahko se premisli, da gre slovenski trgovec v gledališče bolj zaradi podpiranja kot pa v zabavo in naj se mu kaj sličnega prigodi, ne bo v prihodnje imel več veselje iti podpirati slov. gledališče. Zato pa še enkrat poudarjamo, na vrata naj se postavljajo možje, ki imajo nekaj uljudnosti in omike, sploh pa bi svetovali, da je pri predstavah vselej navzoč en razsoditelj cenj. odbora slovenskega gledališča, ki bi imel malogo takim prizorom napraviti konec. Mislimo, da je dovolj povedano, zakaj slovensko gledališče v Trstu propada, zato svetujemo, popravite kar ste grešili in naj v bodoče zasije slovenskemu gledališču v Trstu zvezda vstajenja in ne propada. V. K.

Škedenj — in tukajšnji poštni urad. Iz Skedenja se nam poroča: Nekaj gospa je hotela brzojavno poslati denar svojemu sinu, ki je bil slučajno v Škadru pri vojakihi, in pride na pošto ob pol šestih popoldne. Prosi g. poštarico, da naj sprejme brzojavno pošiljatev pod naslovom: »N. N., k. u. k. Sammelstelle Castelnovo-Skader.« Na to pa omenjena g. poštarica kratko odvrne: »Prepozno, se ne sprejme več, dasiravno so uradne ure do 6. zvečer, kakor se tam iz službenega predpisa vidi.

Nato se je morala dotična gospa posloviti, in šele drugi dan ji je bilo mogoče denar poslati. Omenjena gospa odda denar brzojavno in plača, kar je bilo treba plačati. Ali glej, namesto da bi g. poštarica denar oddala brzojavno, dasiravno je bilo plačano, ga je pa poslala po poštini nakaznici. Seveda za navadne pošiljateve je bil pa čisto drugi naslov, naka pa je omenjena gospa opozorila g. poštarico pri pošiljati.

In kaj se je zgodilo? Ravno čez trideset dni je prinesel pismonoša denar nazaj in je tudi dotični gospoj povedal, da je bil denar s poštino nakaznico poslan in ne brzojavno.

Seveda omenjeni sin, podčastnik, ni mogel g. poštarici na ljubo 25 do 30 dni čakati pod brzojavnim naslovom, ker je moral v dveh dneh iti v Albanijo in zaradi g. poštarice malovednosti brez denarja. Ko je drugi dan dotična gospa na pošto šla zahtevati polasnica, ji je bila g. poštarica prvič zelo nevljudna, in je trdila, da je denar poslala brzojavno, po dolgem prepiru pa je rekla, da v Castelnovu ni brzojavnega urada.

Vprašamo pa g. poštarico: zakaj jo plačujemo, ako ni zmogla svoje službe?

Škedenjska pošta mora biti zelo oddaljena od kulturnega sveta, ker brzojav rabi 25 do 30 dni, preden Skedenjsko pošto doseže.

Opozarjamo pa tudi g. poštarico, da naj se v prihodnje pusti od svojih predstojnikov podučiti o njeni dolžnosti. Kajti stranke se vedno pritožujejo, da ako ima kdo kaj važnega, mora iti v Trst na pošto, ker v Skedenju ni gotovo, kdaj se sprejme in kdaj se naprej odda.

Utrdbe proti Rusiji.

»Zeit« prinaša poročilo, da se na ruski meji vrše nepostavnosti od ruske strani. Da se bo mogla meja boljše nadzirati, so se pomnožile žandarmerijske straže in se je postavilo 340 orožnikov na konjih. Vse te straže so zvezane med seboj po telefonu (zato ga v Ljubljani tako manjka!) Tudi financarji postanejo vojaki, dobe moderno orožje in bodo del armade. Orožniki bodo v zvezi z vojsko. Stroški za te priprave znašajo 400.000 kron (okoli pol milijona.) Sploh se v Avstriji najbolj boje ruske nevarnosti. »Milit. Rundschau« prinaša poročilo o pripravah, ki so naravnost velike. Milijone so zahtevali na Dnaju za kanone, bojne ladje in trdnjave.

Denar se povečini porabi za izpopolnitev galiških trdnjav, ker je Rusija zadnje čase zelo ojačila svojo armado na zahodni meji, tako da je skoraj tako močna kakor ob volnih časih. Galicija tvori s svojo obliko v polkrogu s popolno odprtimi mejami — le zahodno tvorita Visla in Sana nekoliko ovire, — ozemlje, ki je tako s severovzhoda, s severa in severozahoda odprto obsežnemu ruskemu napadu. Če bi Rusi napredovali, bi seveda ob Dnjestru zadeli na precejšnje ovire. Na jugu ločijo Karpati, Galicijo od ostale monarhije. Čez Karpate vodi le mala cesta. Galicija je torej izročena skoraj osamljena ruskemu napadu. Niti izplačalo bi se ne, če bi se zgolj za obrambo te velike vsote, ki bi se lahko za druge namene armade porabile. Za avstrijsko armado je pa Galicija zato velike važnosti, ker se tu lahko pred Karpati zbere armada. Iz Galicije lahko naša armada prodira v odprte pokrajine Ruske Poljske, Podolske in Volhinije. Odprta Galicija se pa mora zavarovati, da se lahko armada nemoteno zbere. Če se tudi tisti trije armadni zbori, ki so v Galiciji nastanjeni (1., 2. in 3.), lahko hitro zberejo in pripravijo za vojsko, bi se le armada počasi zbirala radi manj vrednih karpatskih železnic. Računati se mora s hitrimi in presenetljivimi napadi ruske armade na železnice kakor tudi s prodiranjem velikih ruskih sil v Galicijo. Naša vojna uprava je zato sklenila, da ojači svoje trdnjave v Galiciji.

Predvsem se izpopolni trdnjava Lvov, ki tvori pač po svoji legi središče Galicije. Lvov obdaja zdaj pas utrdb za silo in baterij, ki lahko preprečijo kak presenetljiv napad na bogato založene arzenale in razne vojaške zaloge, ki pa niso kos napadom večjih armad s težkimi topovi. Sedanje utrdb za silo nameravajo izpopolniti v prave utrdbе. Lvovskim utrdbam se priključijo na zahodu pri Mikolajovu utrjeni mostovi čez Dnjestr, ki zavarujejo prehode čez Dnjestr do podolske meje in sicer pri Mikolajovu, Haliču, Sevlki in pri Zaleskyju. Do zdaj so bili ti prehodi le za silo zavarovani z utrdbami iz prsti in z baterijami. Zdaj nameravajo zgraditi moderne utrdbе iz železa in betona. Prehod čez Sano omogoči most pri Jaroslavu. Tam so tekom let utrdbе vedno bolj ojačali in jih nameravajo še bolj utrditi, da bodo z moderno trdnjavo Przemysl tvorile močno utrdbno črto v Galiciji. Trdnjava Przemysl je pa popolnoma moderna trdnjava že zdaj, ki jo branijo iz železa in betona zgrajene mogočne utrdbе. Mesto samo nima nasipa, marveč le zemeljske utrdbе za pehoto in artilerijo, mogočne trdnjave leže daleč pred mestom. Na zahodu Galicije veže zelo mogočna trdnjava Krakov Galicijo z nemško Šlezijo. Krakov brani pas modernih utrdb iz betona in železa, ki leže daleč okoli mesta. Ker je ruska meja blizu, so tudi prostori med velikimi utrdbami z manjšimi utrdbami skrbno utrjeni, tako da bi zadela ruska armada tu na strašen odpor. Ker nameravajo Rusi v slučaju vojske z velikimi napadi kavalarije kolikor mogoče ovirati avstrijsko prodiranje, je že do zdaj naša vojna uprava utrdila železniške proge osobito v Karpatih z močno urjenimi stražnicami in nameravajo ta sistem še bolj izpopolniti. Nove trdnjave v Galiciji imajo namen podpirati z obrambo napad, zavarovati zbiranje armade in prodiranje v Rusijo.

Tako piše o teh pripravah »Militär. Rundschau«.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

IGRA Z OGNJEM.

Budimpešta, 3. februarja. Grof Bobrinski (ki hoče nastopiti v Marmaroš sigetskem procesu kot glavna priča) je danes popoldne dospel v Budimpešto in izstopil v ruskem generalnem konzulatu. Ruski generalni konzulat molči o vsem. Najbrže bo grof že danes nastopil svojo pot v Marmaroš - Siget.

Dunaj, 3. februarja. Dunajski list piše, da so avstrijske oblasti obrnile na ogrske oblasti, da naj aretirajo grofa Bobrinskega in da ga izročijo avstrijskim rokam. (In to je ravno igra z ognjem, ker iz tega nastanejo lahko važne zapletke!)

POLJSKO - RUSINSKA POGAJANJA NA MRTVI TOČKI.

Lvov, 3. februarja. Poljsko-rusinska pogajanja glede volilne reforme so prišla na mrtvo točko in grozijo, da se na novo razbijejo. Rusini so sprejeli vladne predloge glede mest, zahtevali pa, da se v Lvovu omogoči in da Rusinom en rusinski mandat. To zahtevo pa Poljaki na vse pretege pobijajo. Do sporazuma ni prišlo in za to je bil plenum odseka za volilno reformo preložen na nedoločen čas.

RESNI BOJI V JUŽNI ALBANIJ.

Valona, 3. februarja. Spopadi med albansko žandarmerijo in grškimi četami v južni Albaniji se vedno ponavljajo.

Pri vasi Skarpari so dobili spopadi resen značaj in na grški strani so se poslužili artilerije, vsled česar so bili Albanci tepeni in pognani v beg.

VELESILE, JUŽNA ALBANIJA IN EGEJSKI OTOKI.

Köln, 3. februarja. »Köln. Ztg.« poroča: Pogajanja velesil glede besedila note o Egejskih otokih in južni Albaniji bodo v teh dneh končana in do kolektivnega koraka pride jutri ali poljutrajšnjem v Carigradu in Atenah.

SRBSKO - GRŠKA ZVEZA.

Petrograd, 3. februarja. Car Nikolaj je sprejel v avdienci grškega

ministerskega predsednika Venizelosa.

V petrogradskih diplomatskih krogih se govori, da je bila z današnjim dnevom podpisana od Pašića in Venizelosa zveza med Srbijo in Grško.

ZNIŽANA OBRESTNA MERA.

Dunaj, 3. februarja. Avstro-ogrška banka je znižala obrestno mero za pol procenta (in znaša sedaj 4 in pol.)

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglasih ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Radi drugega podjetja prodam krojaško obrt v Ljubljani, z vsem inventarjem za 1200 K, za 600 K lahko eno leto počakam. Naslov v »Prvi anončni pisarni«. 1493-15

Gostilna se vzame v najem. Poudbe pod šifro »Gostilna« na »Prvo anončno pisarno«. 1230-1

: Posojujejo se : maskaradne obleke pri Antoniji Kiki, Krakovski nasip 10, pritličje.

Češki (Oseški) kosovni premog, češki in šlezijski briketi, višek vsega kurila špeciálno za to kruto zimo, priporoča prodajna pisarna

J. PAULIN

Ljubljana, Nova ulica št. 3.

FRAN KRAIGHER

krojaški mojster

Gospodska ulica št. 5

se priporoča slavnemu občinstvu za naročila vsakovrstnih oblek po meri. — Inozemskega in domačega blaga veeno na izbero. — Sprejema tudi izdelovanje oblek in popravila. — Cene zmerno. — Izdeluje vsakovrstne svetovno znane gumbe iz svile in blaga, trepne tudi za eksport po morju. 229

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izbornu upliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Edna posebnost likerja je Zdravnik želodca.

Radi prešle sezije

se razprodaja vsa zimska in jesenska konfekcija pod polovično ceno; zlasti klobuki in čepice po zelo znižanih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5-6. Telefon 132.